

АНАЛІЗ СУТНОСТІ СТРАТЕГІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РІЗНИХ РІВНІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Мельник Ю.М., к.е.н., доц.

Сумський державний університет (м. Суми, Україна)

Теоретичні основи концепції екологічно сталого розвитку постійно вдосконалюються. Сучасні дослідження в галузі природокористування постійно збагачаються надбаннями суміжних наукових напрямків таких як управління підприємствами, регіоналістика, маркетинг тощо. Сьогодні існує проблема визначення стратегій, що сприяють досягненню сталого розвитку окремих суб'єктів, підприємств, ареалів, регіонів, держав та планети вцілому.

Наряду з поняттям сталого розвитку з'явилося визначення сталого просторового розвитку, яке Павліха Н.В. пропонує розглядати як динамічний процес забезпечення ефективної ієрархічної взаємодії та зміни концентрації функцій соціальних, економічних, екологічних, інноваційних, інформаційних елементів (підсистем) простору життєдіяльності людей для повного та доступного для всіх верств нинішнього та майбутнього поколінь людей задоволення їхніх різноманітних потреб в межах певного формату простору, до різновидів якого можна віднести локальний, мікро-, мезо-, макро регіональний простори. Виходячи з цього, проведемо аналіз сутності стратегії забезпечення сталого розвитку через призму системи управління різних рівнів господарювання.

Вирішення еколого-економічних проблем на національному рівні (макрорівні) значною мірою залежить від рівня їх опрацьованості і втілення на регіональному рівні (мезорівні) та на мікрорівні (рівні господарюючих суб'єктів). Для цього необхідно враховувати закономірності, механізми, інструменти та принципи регіонального розвитку, які досліджують вчені-регіоналісти.

Оскільки, визначення терміну «стратегія» залишається предметом дискусій серед дослідників різних наукових спрямувань, необхідно визначити основні характерні риси даного поняття через категорії концепції сталого розвитку. Взагалі, стратегія – від греч. *strategia* – мистецтво управління, що здійснюється на основі правильних довгострокових прогнозів. Стратегія – всеосяжна орієнтація планів або дій, яка встановлює критичний напрям і управляє розподілом ресурсів.

В рамках дослідження надбань сучасних наукових шкіл в галузі економіки природокористування було проведено аналіз понятійного апарату стосовно визначення сутності стратегій забезпечення екологічно сталого розвитку різних рівнів управління, результати якого наведені нижче і представлені у трьох групах.

1. Стратегії забезпечення сталого розвитку макрорівня:

- соціоеколого-орієнтована стратегія економічного розвитку держави (Герасимчук З.В.);
- національна екологічна стратегія (Шевчук В.Я.);
- стратегія реформування системи охорони природного середовища (Мартиненко В.О.).
- стратегії забезпечення сталого розвитку мезорівня:
- регіональна екологічна стратегія (Калашнікова Т.М.);
- стратегія сталого розвитку регіону (Герасимчук З.В.);
- стратегія соціо-еколого-економічного розвитку регіону (Вахович І.);
- стратегія екологічної безпеки регіону (Хлобистов Є.В.);
- регіональна стратегія розвитку (нормативна база).
- Стратегії забезпечення сталого розвитку мікрорівня:
- еколого-економічної стратегії підприємств (Садеков А.А.);
- стратегії превентивного зростання (Загвойська Л.Д.);
- маркетингові екологічні стратегії (Петруня Ю.С., Ілляшенко С.М., Прокопенко О.В.);
- функціональні екологічні стратегії (Пахомова Н.В.).

Враховуючи те, що розроблення стратегій не є відокремленою ланкою діяльності регіональної влади, дослідження процесу стратегічного планування регіонального розвитку необхідно зосередити на вдосконаленні механізмів реалізації регіональних стратегій, що мають бути побудованими на основі оптимізації взаємодії місцевої влади, суб'єктів господарювання та населення регіонів.

Нами зазначені надбання лише найбільш показових провідних вчених, більшість науковців підтримують зазначені категорії. Отже, на основі порівняльного аналізу основних підходів до визначення стратегій, що сприяють досягненню сталого розвитку нами запропоноване визначення стратегій забезпечення екологічно сталого розвитку регіону (СЗЕСРР) – це сукупність стратегій різних рівнів, які прямо чи опосередковано сприяють досягненню соціо-еколого-економічного ефекту в регіоні. На національному рівні – це Національна стратегія розвитку країни, Державна стратегія регіонального розвитку, національна екологічна стратегія в рамках концепції екологічної політики, стратегія екологічної безпеки держави та інші; на регіональному рівні – стратегія регіонального розвитку, на локальному рівні – стратегія розвитку міст, а на рівні господарюючих суб'єктів – функціональні стратегії, серед яких слід відзначити ринкові стратегії росту та екологічні стратегії, цілі яких передбачають покращення соціальних, економічних та екологічних показників в регіоні.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 1. – С. 187-188.